

บทที่ 7 ผลการประชุมระดมความคิดเห็นด้านความเปราะบางสู่ความยากจน

7 ผลการประชุมระดมความคิดเห็นด้านความเปราะบางสู่ความยากจน

ปัญหาความยากจนเป็นปัญหาหนึ่งที่มีความสำคัญและอยู่ในความสนใจของนานาชาติ โดยองค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ให้ทุกประเทศขจัดปัญหาความยากจนและความหิวโหย ให้ได้ภายในปี 2558 ในประเทศไทย สัดส่วนคนจนได้ลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2549 มีสัดส่วนคนจนในชนบทเหลือเพียง ร้อยละ 12 ของประชากรทั่วประเทศ และมีสัดส่วนคนจนในเมืองเหลือเพียงร้อยละ 4 ของประชากรทั่วประเทศ อย่างไรก็ตาม สัดส่วนคนจนยังมีความผันผวนในแต่ละช่วงเวลา และความยากจนสามารถเพิ่มขึ้นได้เมื่อประเทศเผชิญความเสี่ยง เช่น ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ หรือภัยธรรมชาติ ดังนั้น การพิจารณาความยากจนเพียงจุดหนึ่งของเวลาหรือพิจารณาเฉพาะคนจนที่พบในปัจจุบันจึงไม่เพียงพอในการแก้ปัญหาความยากจนในระยะยาว แต่ควรพิจารณาถึงความน่าจะเป็นที่คนอาจจนได้ในอนาคตคือ จะทำอย่างไรเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาว่าคนจนหรือคนไม่จนในปัจจุบันจะกลายเป็นคนจนในอนาคตการแก้ปัญหาความยากจนจึงจำเป็นต้องพิจารณาการลดความเปราะบางสู่ความยากจน สถานการณ์ความยากจนของจังหวัดนครพนมในเชิงเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นดีขึ้น แต่นครพนมยังคงจัดเป็นจังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูงอยู่ใน 10 อันดับแรกของประเทศไทย เมื่อเกิดความเสี่ยงทั้งจากผลกระทบภายนอก เช่น ภัยธรรมชาติ น้ำท่วมหรือภัยแล้ง หรือภาวะเศรษฐกิจถดถอย หรือผลกระทบภายใน เช่น ความเจ็บป่วยของสมาชิกในครัวเรือน ย่อมส่งผลกระทบต่อรายได้ของครัวเรือน รวมทั้งความสามารถในการประกอบอาชีพ นำพาครัวเรือนไปสู่ความเปราะบางสู่ความยากจนได้ ดังนั้น การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความเปราะบางสู่ความยากจนจะนำมาซึ่งข้อเสนอแนะในการลดความยากจนได้ในระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แนวทางหรือมาตรการของภาครัฐที่ผ่านมา หรือความต้องการแนวนโยบายสำหรับการดำเนินการในอนาคตเป็นเรื่องที่สำคัญ การจัดประชุมกลุ่มย่อยในระดับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในท้องถิ่นจะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย

การจัดประชุมกลุ่มย่อยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรับทราบความต้องการแนวนโยบายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดนโยบายด้านความยากจนในระดับท้องถิ่นของพื้นที่ศึกษา โจทย์วิจัยที่ท้องถิ่นต้องการและจำเป็นต่อการลดความยากจนในพื้นที่ศึกษาได้อย่างแท้จริง และเป็นการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักวิจัยกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ศึกษา โดยมี ผศ.ดร. สุวรรณ ประณีตวาทกุล และ ดร. กัมปนาท วิจิตรศรีกรมล อาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์ เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นผู้นำการอภิปรายกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดนโยบายด้านความยากจนในระดับท้องถิ่นของจังหวัดนครพนม จำนวน 11 คน ประกอบด้วยตัวแทนจากองค์กรปกครองท้องถิ่น เกษตรกร

ผู้นำ และหน่วยงานราชการ โดยการประชุมระดมความคิดเห็นจัดขึ้นในวันศุกร์ที่ 28 มกราคม 2554 เวลา 9.00-12.00 น. ณ ห้องประชุมพระธาตุมหาชัย ชั้น 4 ศาลากลางจังหวัดนครพนม (หลังใหม่) รายละเอียดดังต่อไปนี้

เพื่อให้การจัดประชุมระดมความคิดเห็นในครั้งนี้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการให้ข้อเสนอแนะเพื่อลดความเปราะบางสู่ความยากจน จึงได้ตั้งคำถามเพื่อร่วมกันแสวงหาคำตอบใน 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ “คนจน” ในพื้นที่ศึกษามีลักษณะอย่างไร ปัจจุบันภาครัฐมีนโยบายใดบ้างเพื่อลดความยากจน นโยบายใดที่สามารถช่วยลดความยากจนได้และนโยบายใดที่ควรปรับปรุง และ โจทย์วิจัยในเรื่องใดที่ท้องถิ่นต้องการเพื่อให้สามารถลดความเปราะบางสู่ความยากจนได้ โดยสามารถสรุปผลการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นออกได้ตามประเด็นคำถาม ดังนี้

7.1 นิยามของ “คนจน”

นิยามของ “คนจน” คือ คนที่ไม่มีที่อยู่อาศัยและไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง เป็นลักษณะของครัวเรือนยากจนตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดนโยบายด้านความยากจนระดับท้องถิ่นในพื้นที่ศึกษา แม้ครัวเรือนที่มีลักษณะดังกล่าวและมีอยู่เป็นจำนวนไม่มาก ประมาณร้อยละ 2-3 แต่การไม่มีที่ดินเป็นของตนเองนับเป็นปัญหาสำคัญที่นำไปสู่การเผชิญความเสี่ยงและความเปราะบางสู่ความยากจนของครัวเรือน โดยพบว่าครัวเรือนที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองต้องเช่าพื้นที่ของผู้อื่นเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย หรือบางครัวเรือนต้องเช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตร และครัวเรือนที่ไม่ทำการเกษตรต้องยึดอาชีพรับจ้างทั้งในและนอกภาคการเกษตร

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตจากที่ประชุมว่า มีหลายปัจจัยด้วยกันที่เป็นความเสี่ยงต่อการเผชิญปัญหาที่จะนำไปสู่ความเปราะบางสู่ความยากจนของครัวเรือนในพื้นที่ศึกษา ทั้งความเสี่ยงที่เกิดจากผลกระทบภายใน เช่น การเสียชีวิตของหัวหน้าครัวเรือน การมีบุตรมาก ปัญหาการหย่าร้าง สมาชิกในครัวเรือนไม่มีศักยภาพหารายได้ เช่น เจ็บป่วยเรื้อรังหรือพิการ และที่สำคัญคือ การมีหนี้สินเป็นจำนวนมาก โดยมีสาเหตุของการกู้ยืมทั้งเพื่อการลงทุนทางการเกษตร เพื่อการบริโภคของครัวเรือน และซื้อสินค้าคงทนต่างๆ เช่น จักรยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และพบว่าบางครัวเรือนมีปัญหานี้สินที่เกิดขึ้นจากการกู้ยืมเพื่อไปทำงานต่างประเทศ ซึ่งบางรายถูกมิถจฉาหลอกลวง และบางรายไปทำงานแล้วไม่สามารถหารายได้เพียงพอที่จะชดเชยหนี้สินที่กู้ยืมได้ ปัญหาการมีหนี้สินเป็นจำนวนมากนี้ หากพิจารณาเฉพาะรายได้ของครัวเรือน พบว่า อยู่ในเกณฑ์ที่เพียงพอต่อการใช้จ่ายสำหรับปัจจัยจำเป็นพื้นฐานแล้ว แต่ครัวเรือนยังคงมีค่าใช้จ่ายสำหรับสิ่งฟุ่มเฟือยต่างๆทำให้รายได้ไม่พอเพียงกับรายจ่าย และทำให้เกิดปัญหานี้สินตามมา โดยเฉพาะการกู้เงินนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงมาก ยิ่งทำให้ครัวเรือนมีหนี้สินพอกพูน โดยพบว่าครัวเรือนที่อยู่ในเขตเมืองหรือเขต

เทศบาล จะมีปริมาณหนี้ต่อครัวเรือนสูงกว่า และขาดวินัยในการชดใช้หนี้สินมากกว่าครัวเรือนในเขตชนบท

ด้านความเสี่ยงที่เกิดจากผลกระทบภายนอก เช่น การที่พื้นที่การเกษตรถูกน้ำท่วมซ้ำซาก โดยเฉพาะพื้นที่การเกษตรที่ตั้งอยู่ใกล้แม่น้ำโขง แม้ในระยะ 2 ปีที่ผ่านมาจะไม่มีปัญหาน้ำท่วมเนื่องจากปริมาณน้ำในแม่น้ำโขงไม่สูงมากนัก แต่ในอดีตที่มีปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี ทำให้ครัวเรือนในพื้นที่ดังกล่าวต้องประสบปัญหาขาดทุนจากการเพาะปลูก นับเป็นการทวีความรุนแรงของปัญหาความยากจน อย่างไรก็ตาม แม้เกษตรกรส่วนหนึ่งจะยังไม่มีวิธีการปรับตัวต่อปัญหาดังกล่าว แต่เกษตรกรในบางพื้นที่ของจังหวัด เช่น เกษตรกรในอำเภอศรีสงคราม มีแนวทางการปรับตัวเพื่อลดผลกระทบจากปัญหาน้ำท่วม โดยการยึดอาชีพจับสัตว์น้ำ โดยเฉพาะปลาชนิดต่างๆ เพื่อนำไปทำปลาร้า และผลิตภัณฑ์ปลาแปรรูปอื่นๆจำหน่าย สร้างรายได้ทดแทนการทำกรเพาะปลูกได้เป็นอย่างดี

7.2 นโยบายเพื่อลดความยากจนในปัจจุบัน

ปัจจุบันภาครัฐได้ดำเนินนโยบายเพื่อลดความยากจนผ่านโครงการต่างๆ โดยพบว่าในพื้นที่ศึกษามีการดำเนินโครงการเพื่อลดความยากจนเป็นจำนวนมาก ตารางที่ 7.1 เป็นตัวอย่างบางส่วน ของโครงการที่ดำเนินการตามนโยบายเพื่อลดความยากจนของภาครัฐ ทั้งโครงการจากนโยบายของส่วนกลางที่ดำเนินการผ่านทางหน่วยงานต่างๆ เช่น โครงการต้นกล้าอาชีพ ที่สำนักนายกรัฐมนตรี มอบหมายให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน และสถาบันการศึกษาจัดโครงการฝึกอบรมอาชีพในสาขาต่างๆให้แก่ประชาชน ด้านโครงการที่ดำเนินการโดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) อาทิ โครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว มันสำปะหลัง และข้าวโพด ซึ่งเป็นมาตรการเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และข้าว ให้รับชดเชยส่วนต่างของราคาผลผลิตกรณีราคาตลาดต่ำกว่าราคาประกัน โครงการพัฒนาชุมชนต้นแบบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ โดย ธ.ก.ส. จัดสรรงบประมาณให้ชุมชนละ 10,000 – 20,000 บาท และให้เจ้าหน้าที่ของ ธ.ก.ส. เข้าไปเป็นผู้ฝึกอบรมและให้ความรู้แก่ชุมชนในการทำเกษตรกรรม และการทำผลิตภัณฑ์ชุมชนต่างๆ เช่น ข้าวปลอดสารพิษ น้ำยาล้างจาน และให้สหกรณ์การตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. เป็นผู้นำไปจัดจำหน่าย การส่งเสริมให้ชุมชนจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตรและโฮมสเตย์ และการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มและการพึ่งพาตนเองของชุมชน และโครงการบัญชีครัวเรือน เป็นต้น สำหรับโครงการที่มุ่งให้สินเชื่อทางการเงินเพื่อการประกอบอาชีพของ ธ.ก.ส. เช่น โครงการธนาคารชุมชน เป็นการให้บริการ

สินเชื่อผ่านองค์กรการเงินชุมชน ที่ให้แต่ละชุมชนจัดตั้งกลุ่ม โครงการให้สินเชื่อเพื่อปลูกยางพารา แก่เกษตรกร และโครงการให้สินเชื่อเพื่อปลดหนี้ในระบบ เป็นต้น

สำหรับนโยบายการแก้ไขปัญหาด้านที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย มีทั้งโครงการที่ดำเนินการโดยส่วนกลางและองค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น โครงการแก้ไขปัญหาดินทำกินของเกษตรกร ดำเนินการโดยสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) และโครงการ 1 ครัวเรือนยากจน 1 เขตราชการ ดำเนินการโดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครพนม ที่ได้เข้าไปจัดสรรที่ดินสาธารณประโยชน์ให้เป็นที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยแก่ผู้ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ซึ่งการช่วยเหลือด้านการจัดสรรที่ดินทำกิน ที่ประชุมได้ให้ความเห็นว่า การจัดสรรที่ดินทำกินในขนาดที่เหมาะสมคือ 3-4 ไร่ต่อครัวเรือน ด้านโครงการเพื่อช่วยเหลือทางด้านสังคมและการประกอบอาชีพอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองท้องถิ่นและหน่วยงานต่างๆ อาทิ โครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและผู้พิการ โครงการให้เกษตรกรยืมโค – กระบือ เพื่อการเกษตรกรรม โดยองค์การบริหารส่วนตำบลจัดซื้อโคและกระบือ ให้เกษตรกรยืมและเมื่อโค กระบือ คลอดลูกให้ส่งกลับคืนให้ทางโครงการ เพื่อให้การช่วยเหลือเกษตรกรรายอื่นต่อไป โครงการส่งเสริมการปลูกกกเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องจักสาน โครงการเงินช่วยเหลือซื้อน้ำมันเพื่อการสูบน้ำทำนาปรัง ที่ดำเนินการโดยเทศบาลตำบลศรีสงคราม โดยจัดสรรงบประมาณปีละ 150,000 บาท ให้แก่เกษตรกรครัวเรือนละ 3 ไร่ในเขตเทศบาลตำบลศรีสงครามเพื่อนำไปซื้อน้ำมันเชื้อเพลิงในการสูบน้ำทำนาปรัง เนื่องจาก ในฤดูนาปี เกษตรกรในพื้นที่ดังกล่าวไม่สามารถทำนาได้ เพราะถูกน้ำท่วมจากระดับน้ำในแม่น้ำโขงที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ต้องเพิ่มการทำนาปรัง รวมไปถึงโครงการส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลา เป็นปลา ร้า ปลาสาม ที่ดำเนินการโดยเทศบาลตำบลศรีสงครามเช่นกัน

ตารางที่ 7.1 ตัวอย่างโครงการตามนโยบายเพื่อลดความยากจนในจังหวัดนครพนม พ.ศ. 2553-2554

โครงการ	หน่วยงาน
โครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว มันสำปะหลัง และข้าวโพด	ธ.ก.ส.
โครงการชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง	ธ.ก.ส.
โครงการธนาคารชุมชน	ธ.ก.ส.
โครงการบัญชีครัวเรือน	ธ.ก.ส.
โครงการให้สินเชื่อเพื่อปลูกยางพารา	ธ.ก.ส.
โครงการให้สินเชื่อเพื่อปลดหนี้ในระบบ	ธ.ก.ส.
โครงการต้นกล้าอาชีพ	สำนักนายกรัฐมนตรี ร่วมกับหน่วยงานต่างๆที่จัดหลักสูตรฝึกอบรม

ตารางที่ 7.1 (ต่อ)

โครงการ	หน่วยงาน
โครงการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรกรม
โครงการ 1 ครัวเรือนยากจน 1 เขตราชการ	สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครพนม
โครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและผู้พิการ	องค์การบริหารส่วนตำบล
โครงการให้เกษตรกรยืมโค – กระบือ	องค์การบริหารส่วนตำบล
โครงการส่งเสริมการปลูกกกเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องจักสาน	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครพนม ร่วมกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครพนม
โครงการเงินช่วยเหลือซื้อน้ำมันเพื่อการสูบน้ำทำนาปรัง	เทศบาลตำบลศรีสงคราม
โครงการส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลา	เทศบาลตำบลศรีสงคราม

7.3 ผลสำเร็จของนโยบายเพื่อลดความยากจนและข้อควรปรับปรุง

นโยบายเพื่อลดความยากจนที่ดำเนินการผ่านโครงการต่างๆ เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้วพบว่าโครงการเพื่อลดปัญหาความยากจนรวมทั้งโครงการความช่วยเหลืออื่นๆของภาครัฐ อาทิ โครงการต้นกล้าอาชีพ โครงการประกันรายได้เกษตรกร โครงการพัฒนาชุมชนต้นแบบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ โครงการธนาคารชุมชน โครงการให้สินเชื่อเพื่อปลดหนี้เกษตรกร โครงการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร โครงการ 1 ครัวเรือนยากจน 1 เขตราชการ โครงการส่งเสริมการปลูกยางพาราที่สามารถช่วยสร้างงานในการรับจ้างกรีดยางพารา และโครงการให้เงินช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่น การให้เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและคนพิการ สามารถช่วยบรรเทาปัญหาความยากจนได้อย่างประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง โครงการส่งเสริมการปลูกกกเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องจักสาน เป็นอีกโครงการหนึ่งที่เป็นตัวอย่างของโครงการที่ประสบผลสำเร็จในการแก้ปัญหาความยากจนในพื้นที่ตำบลเหล่าพัฒนา อำเภอนาหว้า ซึ่งในอดีตพื้นที่ดังกล่าวถูกน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี ปัญหาการขาดทุนจากการทำการเกษตรทำให้ทุกครัวเรือนในตำบลจึงประสบปัญหาความยากจนซ้ำซาก เมื่อสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครพนมได้ส่งเสริมโครงการปลูกกกในพื้นที่ที่แม่ที่ถูกน้ำท่วมยังสามารถนำมาทำผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานได้ โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครพนมได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปฝึกอบรมการทำผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานและให้ความรู้ด้านการตลาดแก่เกษตรกร ทำให้ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานของชุมชนเป็นที่ต้องการของตลาดอย่างมาก ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เสริมนอกเหนือจากรายได้จากการเกษตร ช่วยลดปัญหาความยากจนในพื้นที่ได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่าบางโครงการยังคงมีปัญหาในทางปฏิบัติอยู่บ้าง เช่น โครงการประกันรายได้เกษตรกร เนื่องจากในช่วงแรกของการดำเนินโครงการ เกษตรกรยังไม่เข้าใจในหลักเกณฑ์และไม่ได้ลงทะเบียน เมื่อไม่ได้รับการชดเชย เกษตรกรจึงไปร้องเรียนต่อรัฐบาลทำให้ต้องมีการสำรวจรายชื่อใหม่ ส่งผลให้การจ่ายเงินชดเชยล่าช้า ต่อมาเมื่อได้มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงแล้ว จึงช่วยลดปัญหาในเรื่องดังกล่าว และได้มีข้อเสนอแนะว่าต้องการให้รัฐบาลเพิ่มชนิดพืชที่รับประกันราคา โดยให้พิจารณาจากชนิดพืชที่มีการเพาะปลูกเป็นจำนวนมากในแต่ละพื้นที่ สำหรับโครงการที่ยังไม่ประสบความสำเร็จในการช่วยลดความยากจนและมีข้อควรปรับปรุงซึ่งพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้โครงการไม่ประสบผลสำเร็จดังกล่าวมีหลายปัจจัยด้วยกัน ทั้งปัญหาด้านราคาและการขาดความรู้ด้านการตลาด ทำให้ผลิตภัณฑ์ของเกษตรกรไม่เป็นที่ต้องการของตลาด หรือไม่มีตลาดรองรับ และหลายโครงการต้องล้มเลิกไป เช่น โครงการกลุ่มปลูกฝักทอง โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปลาจุกและปลากระชัง ปัญหาการขาดธรรมาภิบาล การใช้จ่ายเงินงบประมาณ โครงการที่ผิดวัตถุประสงค์ และขาดการตรวจสอบติดตามผล เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้หลายโครงการไม่ประสบผลสำเร็จ เช่น โครงการให้เกษตรกรยืมโค – กระบือ ซึ่งพบว่ามีการจัดซื้อโค – กระบือ ในราคาสูงเกินจริง และโครงการเงินช่วยเหลือซื้อน้ำมันเพื่อการสูบน้ำทำนาปรัง ที่มีปัญหาในเรื่องของเกษตรกรนำงบประมาณที่ได้ไปใช้ไม่ตรงวัตถุประสงค์ และไม่จัดส่งเงินงบประมาณคืนหลังจากเก็บเกี่ยวข้าว ทำให้โครงการขาดงบประมาณในการสนับสนุนชุมชนอื่น แต่ในปีที่ผ่านมาเมื่อเจ้าหน้าที่มีการติดตามและตรวจสอบการใช้งบประมาณของเกษตรกรมากขึ้น ทำให้เกษตรกรมีการใช้งบประมาณของโครงการถูกต้องและสามารถจัดส่งเงินคืน โครงการได้ และโครงการสามารถจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือชุมชนอื่นต่อไป

โดยมีข้อเสนอแนะจากที่ประชุมว่า เพื่อให้นโยบายเพื่อลดความยากจนสามารถแก้ปัญหาของประชาชนได้อย่างแท้จริง ผู้กำหนดนโยบายควรวางยุทธศาสตร์การพัฒนาในระยะกลางถึงระยะยาว เช่น 5-10 ปี เพื่อให้นโยบายหรือโครงการต่างๆมีความต่อเนื่อง มีการติดตามตรวจสอบและประเมินผล ในระดับจังหวัดควรมีความเป็นอิสระในการดำเนินนโยบาย และควรมีแนวปฏิบัติเดียวกันทั้งในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด และสิ่งสำคัญที่ควรดำเนินการควบคู่ไปกับการดำเนินนโยบายต่างๆคือการให้ความรู้และการปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชน เนื่องจากหลายครั้งพบว่าสาเหตุที่ทำให้นโยบายหรือโครงการเพื่อลดความยากจนไม่ประสบผลสำเร็จ เกิดจากการประพฤติปฏิบัติของประชาชนที่ไม่มีแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนทัศนคติเพื่อการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น

7.4 โจทย์วิจัยที่ท้องถิ่นต้องการเพื่อลดความยากจน

การระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับโจทย์วิจัยที่สามารถลดความเปราะบางสู่ความยากจนในพื้นที่ศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่นเอง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและทิศ

ทางการวิจัยเพื่อลดความเปราะบางสู่ความยากจนแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อปัญหาด้านความยากจนและกลุ่มเปราะบางได้อย่างถูกต้องและทันสถานการณ์ ซึ่งจากการประชุมระดมความคิดในครั้งนี้ได้มีผู้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นที่ควรวิจัยเพิ่มเติมเป็นจำนวนมาก โดยสามารถสรุปประเด็นหลัก ได้ดังนี้

1. การวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานะความยากจนของครัวเรือนชนบท เพื่อลดความเปราะบางสู่ความยากจน
2. การวิจัยด้านการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและแนวคิดของประชาชนในการดำเนินชีวิต
3. การวิจัยเกี่ยวกับอาชีพที่มีความเหมาะสมกับชุมชนในแต่ละท้องถิ่น
4. การวิจัย ส่งเสริม และอบรมให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพเพื่อการพัฒนาตนเอง
5. การวิจัยบทบาทของภาครัฐและเครือข่ายในการลดความยากจนอย่างยั่งยืน
6. การวิจัยด้านพฤติกรรมการใช้จ่ายของประชาชน เพื่อหาแนวทางลดความยากจน
7. การวิจัยด้านการตลาดสินค้าเกษตร จุดแข็งและจุดอ่อน และการส่งเสริมการขายสินค้าเกษตร
8. การวิจัยด้านพืชพลังงานทดแทน เช่น ปาล์มน้ำมัน เพื่อสร้างรายได้และลดต้นทุนด้านพลังงาน
9. การวิจัยด้านการเลี้ยงปลากระชังในพื้นที่จังหวัดนครพนม รวมไปถึงกระบวนการในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลา เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
10. การวิจัยด้านการปลูกมะพร้าวในพื้นที่ที่มีศักยภาพของจังหวัดนครพนม เนื่องจากมีความต้องการของตลาดสูง
11. การวิจัยด้านการผลิตวัตถุดิบในการผลิตไม้กวาดในพื้นที่ เพื่อลดการนำเข้าจากสปป. ลาว
12. การวิจัยด้านความแตกต่างด้านราคาน้ำมันเชื้อเพลิงในจังหวัดนครพนมและพื้นที่อื่น

